

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Основният изследователски въпрос, на който научният колектив търсеше отговори, беше „Как се възприема Европа и Европейският съюз в България?“, конкретизиран в следните под-въпроси: „Чувстват ли се българските граждани европейци? Каква е връзката между тяхната национална идентичност и европейската им идентичност?“

Тъй като името „Европа“ и самият наименуван обект са относително нови в исторически план, въпреки че произходът на името може да се проследи до 700 пр.н.е., запазената марка на неговата употреба датира не по-рано от 1700 г. (Burke 1980; Bottici & Challand 2013). Употребата му като специфичен политически субект е факт от съвременността. Едва във втората половина на ХХ в. със стъпките в посока на европейската интеграция се появяват контурите на политическата общност с това име. Важно е да се има предвид също така, че през последните 60 години на изграждане на Европейския съюз границите на тази политическа общност не са постоянни – от първите 6 държави основателки до сегашните 28 държави членки и в перспективата на изваждането на една от тях в обозримо бъдеще. Географското значение в този смисъл на този политически субект е динамично, променило се е и се променя съществено. Източното разширяване е важна стъпка, при която Европейската общност от един чисто Западно европейски проект, се превръща в западен и източен с настоящите контури на Европейския съюз. Както самото име, така и представата ни за европейската идентичност, а още повече възприятието на Европа и усещането за принадлежност към това, което представлява Европа, има различни интерпретации, включва се в различни концептуални рамки и отразява различни процеси на формиране (независимо дали става дума за съпоставяне на национална и европейска идентичност, или за гражданските и културни компоненти на европейската идентичност, или обосноваването ѝ като основание за легитимността на политическата конструкция Европейски съюз.

Европейската идентичност се свързва с личното възприятие на индивида по отношение на заобикалящия го свят и на различните групи, с които се идентифицира, както и тези, от които се отграничава. В процеса на изграждане на идентичността роля играят различни фактори, като сред важните са семейството и училището. Социализиращата роля на училището способства за изграждането на необходимата за социалната група унификация, като създава среда на организиран морал. Следователно, учебните програма (курикулумът) може да се разглежда като средство за регулация на социализацията, за социална и интелектуална интеграция, за междугрупово общуване (Иванов 2004).

ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ
ПРОЕКТ
ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ
ЗАПОЧВА В УЧИЛИЩЕ.
ЕВРОПА И ЕС –
ОБРАЗИ И ПОСЛАНИЯ
В БЪЛГАРСКИТЕ
УЧЕБНИЦИ“

РЪКОВОДИТЕЛ:
ПРОФ. Д-Р МАРИЯ
ДИМИТРОВА
СТОЙЧЕВА

ДОГОВОР №: 80-10-240

ОБЩА СТОЙНОСТ:
10000 ЛВ.

ВИД: ТЕМАТИЧЕН
ПРОЕКТ

Проектът се основава на предварителен пилотен анализ на български учебници по история и по английски език във връзка с образите и понятията, свързани с ЕС и Европа. Формулира се изводът, че следва да се избягва поставянето на знак за равенство между „Европа“ и „Европейски съюз“ като преподавателите по история, например, по-скоро свързват „Европа“ в общо културно и историческо наследство, а „Европейски съюз“ се свързва с политическото значение на термина. От друга страна, в по-старите учебници по английски език (издадени преди 2000 г.) Европа е представена предимно като географско понятие, докато в учебниците, отпечатани след 2000 г. има препратки към Европейските хоризонти, носещи идеята за общност, принадлежност, съпричастност на територията на континента.

Изследователската задача за анализ на учебниците се появява в изследванията върху европейската идентичност след 2000 г. като автори като Bottici (2013), Challand (2009, 2010) и други поставят преди всичко акцент върху учебниците по история като го обвързват с темата за европейските митове и памет като важен компонент на разбирането на европейската идентичност. В този проект се разширява това разбиране, като в обхвата му се включват не само учебниците по история, но и други учебници като се разглежда общата им роля за формирането на съпричастност и принадлежност към европейския проект. Разглежда се задълбочено един от начините за изграждане на европейска идентичност у младите граждани на ЕС – чрез образи и символи, заложи в образователната система. Проектният екип проучи посланията, образите и символите, свързани с Европа и ЕС, в българските учебници, стигайки до дефиниране на европейската идентичност, която се цели да бъде изградена у младите хора в България. От друга страна се проследяват промените на тези послания, съпоставяйки различни „поколения“ учебна документация и учебници.

- Извърши се контент анализ на учебна документация по настоящия ЗПУО (приет 2016 г.) и ЗНП (приет 1991 г.) – закон, правилник за прилагане на закона, ДООИ, стандарти, учебни програми.
- Извърши се контент анализ на учебници по история и цивилизация, свят и личност, английски език по настоящия ЗПУО (приет 2016 г.) и ЗНП (приет 1991 г.)
- Извърши се съпоставителен анализ на учебна документация и учебници (в хронологичен план и в план съпоставка на състоянието на изследвания проблем в отделните учебни предмети).

Резултати от анализа:

В документите, които се анализират, се търсят следните ключови думи: „Европа“ и нейни синоними или свързани и сродни думи, напр. „Европейски съюз“, „европейско“, „европейци“ и пр.

Анализирани са следните документи:

1. ЗАКОН за предучилищното и училищното образование 2016 г.
2. НАРЕДБА № 5 от 30.11.2015 г. за общообразователната подготовка
3. НАРЕДБА № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование
4. НАРЕДБА № 7 от 11.08.2016 г. за профилираната подготовка
5. НАРЕДБА № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование
6. УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ за XI клас
7. УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ за XII клас
8. НАРЕДБА № 2 от 18.05.2000 г. за учебното съдържание
9. ЗАКОН за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план 1999 г.
10. ЗАКОН за народната просвета 1991 г.
11. Учебни програми по Български език, Литература и Английски език (валидни за учебната 2018/2019 година)